

Dyskurs parlamentów kompozytowych w Europie ponapoleońskiej: przypadek Belgii i Polski, 1815-1848

Projekt służy zbadaniu tego, w jaki sposób zmienia się język parlamentaryzmu w sytuacji rewolucyjnego rozchwiania i licznych strukturalnych zerwań oraz dyskontynuacji, koncentrując się na przykładzie dyskursów parlamentarnych Belgii i Polski w epoce ponapoleońskiej, tj. w latach 1815-1848. W istocie, historia obu tych krajów w interesującym mnie okresie uzasadnia przeprowadzenie tego rodzaju porównania. Przede wszystkim, po 1815 roku zarówno parlament Zjednoczonego Królestwa Niderlandów, jak i instytucje reprezentacyjne, funkcjonujące na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów (w Warszawie, Poznaniu, Lwowie i Krakowie) powstały jako część szerszego trendu parlamentaryzacji kontynentu. O ile więc na imperialnych peryferiach powstawały ciała reprezentacyjne, mające funkcjonować jako wentyle bezpieczeństwa lub polityczne laboratoria, w których monarchowie mogliby testować potencjalne skutki reform liberalnych, o tyle w stolicach imperiów Świętego Przymierza - Berlinie, Wiedniu i Petersburgu - tego rodzaju instytucji nie powołano. Ciała te, działając w niestabilnym otoczeniu instytucjonalnym, w warunkach zmienności granic i dziedziczenia różnych tradycji politycznych, stanowiły parlamenty kompozytowe, zmuszone do mierzenia się zarówno z własnymi asynchronizacjami, jak i z zewnętrzną presją dominujących metropolii i/lub organizmów imperialnych.

Momentem krytycznym dla kształtowania się dyskursów parlamentarnych w obu kontekstach był rok 1830, stanowiący istotne zagrożenie dla ładu, ukształtowanego w czasie Kongresu Wiedeńskiego i pokazujący, że narastające antagonizmy z trudem znajdują rozwiązanie w ramach istniejącego ładu politycznego. Zarówno w Królestwie Polskim, jak i w zbuntowanych, południowych prowincjach Zjednoczonego Królestwa Niderlandów instytucje reprezentacyjne zadziałały jako katalizatory powstań, wzywając do narodowych rewolucji. Odmienne koleje obu tych zrywów przyniosły jednak wyraźne zróżnicowanie historii parlamentarnych w obu krajach. W niepodległej Belgii zaistniał przeto w pełni suwerenny parlament, skonstruowany w oparciu o rewolucyjną tradycję i wartości liberalne. Z kolei parlament Królestwa Polskiego został rozwiązany po przegranym powstaniu, natomiast w pozostałych instytucjach przedstawicielskich na ziemiach polskich doszło do zakłócenia harmonogramu obrad, co wywołało dalsze tarcia i narastające niezadowolenie członków tych ciał.

Zasadniczy materiał źródłowy, który zostanie przebadany w projekcie, stanowią sprawozdania i diariusze z obrad parlamentów Belgii (do 1830 r. Zjednoczonego Królestwa Niderlandów) i Polski (tj. Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego, Galicji i Wolnego Miasta Krakowa). Będą one badane przede wszystkim pod kątem interpretacji strategii retorycznych, kluczowych pojęć i ich ewolucji, jak również odziedziczonych tradycji; wreszcie; pojęć adaptowanych z innych kontekstów narodowych czy językowych, które znalazły zastosowanie w obradach parlamentarnych. Uzupełniające kwerendy, mające za zadanie kontekstualizację dyskusji parlamentarnych w niezbędnym zakresie, obejmują przede wszystkim biblioteki i archiwa, znajdujące się w Paryżu, Brukseli, Poznaniu i Krakowie.

Projekt przewiduje zaangażowanie dwojga wykonawców i dwojga badaczy z doktoratem, a jego wymiernymi efektami mają być: 1) anglojęzyczna monografia; 2) spójny tematycznie cykl anglojęzycznych artykułów; 3) wystąpienia konferencyjne; 4) działalność popularyzatorska. Celem publikacji i wystąpień jest wypełnienie luk w istniejącym stanie wiedzy dotyczącym fali parlamentaryzmu w Europie ponapoleońskiej, jak i w zakresie znajomości dyskursów poszczególnych parlamentów, które jak dotąd z rzadka tylko były przedmiotem zainteresowania badaczy epoki.

Pod względem metodologicznym projekt zakłada połączenie metod, zaczerpniętych z historii pojęć, historii parlamentarnej i nowej historii imperialnej.